

Ukázka převzata z pracovní verze ŠVP Školy Jaroslava Ježka, školy pro zrakově postižené.

Škola Jaroslava Ježka je fakultní školou Pedagogické fakulty UK Praha.

Používané zkratky:

- ŠJJ – Škola Jaroslava Ježka
- ŠVP – Školní vzdělávací program základního vzdělávání
základní školy pro zrakově postižené
- MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- ŠR – Školská rada Školy Jaroslava Ježka
- SPC – Speciálně pedagogické centrum pro zrakově postižené
- ŠPP – školní poradenské pracoviště
- TZP – těžké zrakové postižení
- CNS – centrální nervová soustava

2. Charakteristika školy:

2.1. Historie

Škola byla založena v roce 1807 pod názvem Soukromý ústav pro slepé děti a na oči choré v č.p. 178, Loretánská ulice č. or. 11. V r. 1837 byl tento objekt prodán a nově zakoupen Vrbovský palác č.p. 104, č.or.19 a v roce 1887 tzv. dům U Kanónu č. p. 103, č.or.17. Soukromý ústav byl založen jako osmý výchovný a vzdělávací ústav v Evropě a zaměřoval se především na výuku čtení, psaní, počtů a rukodělných prací – pletení košíků, výroba kartáčů, vyšívání atd. Ústav stále zápasil s nedostatkem peněz a proto byla v roce 1879 výchova svěřena řádu Milosrdných sester svatého Karla Boromejského, který patřil pod Strahovské opatství. Řádové sestry pracovaly zdarma a výrazně změnily i obsah vzdělávání. Důraz byl kladen na hudbu, především liturgickou a na výuku náboženství. Od roku 1912 do roku 1919 byl žákem školy hudební skladatel Jaroslav Ježek. V roce 1948 byla na ústav uvalena národní správa a ústav byl změněn na základní a zvláštní školu. Postupně vznikla ještě mateřská škola a praktická škola. V průběhu celé historie se měnily názvy školy resp. ústavu a měnilo se složení žáků s ohledem na stupeň zrakového postižení. V současné době jsou ve škole žáci všech stupňů postižení zraku, většina z nich jsou zcela nevidomí žáci a žáci se zbytky zraku, kteří pracují bodovou technikou čtení a psaní.

2.2. Vybavení školy

Materiální, hygienické a bezpečnostní podmínky

ŠJJ se nachází v klidné historické části Prahy na Hradčanech. Je umístěna ve dvou budovách, které jsou chráněny podle zákona o památkové péči, leží v ochranném území Pražského hradu a na území Pražské památkové rezervace. Dalšími nemovitostmi jsou dvě zahrady. Jednu využívají především mladší děti a druhou větší zahradu – hřiště – využívají všichni žáci školy.

Ve škole je k dispozici deset učeben pro kmenové třídy, dále odborné učebny - školní dílna, keramická dílna, cvičný byt, učebna přírodních věd, učebna zrakové terapie, učebna výtvarné výchovy, tři učebny ICT, dvě učebny na výuku hudby a tělocvična. K dispozici jsou kabinety – sbírky – hudební nástroje, přírodopis a fyzika, dějepis a zeměpis, audiotechnika, optické pomůcky, prostorová orientace a samostatný pohyb, školní kuchyňka, tělesná výchova, matematika, elektronické pomůcky, elementární pomůcky, hudební nástroje a hudebniny, speciální pomůcky,

školní dílna. Škola má několik knihoven (učitelská knihovna, dětská černotisková beletrie, dětská bodová a zvuková knihovna beletrie, sklad učebnic).

V budově jsou také místnosti pro archiv – spisovnu a pro depozit historických speciálních pomůcek. Část budovy využívá speciálně pedagogické centrum pro zrakově postižené, internát pro mimopražské děti, mateřská škola pro zrakově postižené, praktická škola pro zrakově postižené, školní družina, školní klub a školní jídelna.

V roce 1993 - 1997 se uskutečnila rozsáhlá rekonstrukce, která vytvořila z budov moderní školu. Jsou zde dostatečně velké prostory a uspořádání, které vyhovuje nejrozličnějším skupinovým a individuálním činnostem zrakově postižených žáků. Interiér je upraven bezbariérově pro osoby se zrakovým postižením a velká část budovy i pro osoby s tělesným postižením. Osvětlení učeben má optimální intenzitu pro zrakově postižené s možností regulace. Každý žák ve třídě má své speciálně vytvořené pracovní místo s ohledem na druh a stupeň jeho zdravotního postižení. Nejobvyklejším pracovním místem je speciální lavice se sklopnou deskou pro zrakově postižené, vyrobená podle návrhu pedagogů ŠJJ, lokální osvětlení, televizní lupa případně PC, u zdatnějších žáků notebook. Osvětlení, výška lavice, židle a další aspekty se řídí hygienickými normami. Kontrastními barvami jsou zvýrazněny zárubně, případně dveře, kliky, vypínače, zásuvky. Kontrastně jsou zvýrazněny i prvky v koupelnách a WC (např. bílá WC mísa – tmavý kryt WC mísy, bílá WC mušle - tmavý dlaždicový obklad, bílý dlaždicový obklad – tmavé umyvadlo atd.).

Všechny komunikační prostory a únikové východy jsou uvolněné a průchodné z důvodu bezpečnosti žáků v případě jakékoli havárie. Hasicí přístroje jsou umístovány do nik nebo koutů, aby nedošlo k úrazu hlavy. Vyčnívající a zavěšené předměty jsou přirozeně nebo uměle protaženy až k zemi. Ve sprchách je mísení teplé i studené vody automatické. Okna jsou v dolní části opatřena svislými mřížemi. To vše zvyšuje bezpečnost zrakově postižených žáků.

Prostory budov bezprostředně navazují na školní zahradu. Ta je vybavena tak, aby umožňovala rozmanité aktivity mladších dětí a je opatřena hygienickým zařízením. Plot zahrady je sestaven ze svislých tyčí a je dostatečně vysoký, aby nemohlo dojít k pádu a následnému úrazu. Druhá školní zahrada je umístěna na druhé straně Loretánské ulice a využívá se především k výuce tělesné výchovy, pěstitelství a k mimovyučovacími aktivitám. Je vybavena dřevěným zahradním domkem, ve kterém jsou umístěna dvoukola – tandemy, zahradní nářadí a část tělocvičného náčiní. Není zde hygienické zařízení.

2.3. Charakteristika pedagogického sboru

Vzdělání pedagogů (učitelů a asistentů pedagoga) se řídí požadavky zákona o pedagogických pracovnících a příslušnými prováděcími předpisy. Ve třídě pracuje učitelka a podle potřeby asistent pedagoga. Předpokladem k výkonu práce učitele ve ŠJJ je vysokoškolské vzdělání v oblasti speciální pedagogiky – učitelství. Pokud učitelé nemají státní zkoušku z tyflopédie, vytvoří jim vedení školy podmínky ke studiu tohoto oboru v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. K výuce předmětů na druhém stupni školy jsou přednostně přijímáni učitelé s příslušnou aprobací, případně si učitelé doplňují toto studium při zaměstnání. Část učitelů – speciálních pedagogů se vzdělává příslušným vysokoškolským nebo akreditovaným studiem k výuce speciálních předmětů. Těmi jsou prostorová orientace a samostatný pohyb, technika chůze s bílou holí, zraková terapie, logopedická péče, tyflopédická péče, individuální hra na hudební nástroj, ICT pro zrakově postižené. Úspěšná práce

učitele ve ŠJJ vyžaduje nejen obecné speciálně pedagogické vzdělání, ale také úzkou specializaci a letitou praxi.

Vedení školy tvoří ředitel, zástupkyně ředitele, vedoucí vychovatelka, vedoucí SPC, vedoucí ekonomického a správního oddělení a vedoucí školní jídelny. Počet pedagogů – učitelů, vychovatelů a asistentů pedagoga je závislý na počtu dětí a stupni postižení.

2.4. Dlouhodobé projekty

V rámci speciální péče, rozšířené výuky nebo předprofesní přípravy bylo vytvořeno pět projektů, podle kterých se postupuje v základní škole. Je to projekt výuky prostorové orientace, samostatného pohybu a techniky chůze s bílou holí, projekt výuky tyflopedické péče, projekt zrakové terapie, projekt hudebního vzdělávání a projekt rozšířené výuky ICT a cizích jazyků.

Škola má kontakty se sesterskými školami v Levoči a Lebachu, kontakty se omezují na vzájemné výměnné pobyty žáků a učitelů.

2.5. Spolupráce s rodiči a dalšími subjekty

Škola se snaží, aby ve vztazích mezi rodiči a pedagogy panovala oboustranná důvěra, vstřícnost a spolupráce na základě partnerství. Rodičům dětí s postižením zraku poskytuje potřebnou odbornou a morální podporu. Pedagogové sledují konkrétní potřeby dětí resp. rodin. Pokud se vyskytnou problémy, konzultují je s psychologem školy nebo dalšími členy ŠPP. Pedagogové jednají s rodiči ohleduplně, taktně a s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Rodiče mají možnost podílet se na dění ve škole. Jsou pravidelně seznamováni se vším, co se ve škole děje. Pedagogové pravidelně informují rodiče o vývoji dítěte a společně s nimi se domlouvají na postupu při jeho výchově a vzdělávání. Škola nabízí rodičům poradenský servis o dostupných pomůckách, speciálních metodách přípravy dítěte s postižením zraku na střední školu, zprostředkovává vyšetření u oftalmologa, pediatra, stomatologa.

Při ŠJJ pracuje Sdružení rodičů, Sdružení pro tyflosturistiku a Školská rada, ve které jednu třetinu členů tvoří rodiče dětí, žáků resp. studentů ŠJJ. Sdružení rodičů se materiálně, finančně i osobní pomocí podílí na přípravě některých akcí a oslav významných dnů (vánoční slavnost, Den nevidomých, Den dětí, škola v přírodě apod.).

Povinnosti školské rady jsou stanoveny příslušnými ustanoveními školského zákona, především však projednává zásadní koncepční materiály a zásadní směr vývoje školy.

Sdružení pro tyflosturistiku tvoří studenti pedagogické fakulty případně jiných vysokých škol, kteří pro žáky školy připravují víkendové a prázdninové pobyty v přírodě. Pravidelné schůzky s dětmi jsou ve středu odpoledne.

Pracovníci školy mají velmi úzké kontakty s organizacemi zrakově postižených a to zejména se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých, Rehabilitačním a rekvalifikačním střediskem pro později osleplé, Tyfloservisem, Středisky rané péče, Knihovnou a tiskárnou K.E.Macana. Úzké profesní vazby mají se sesterskými školami pro zrakově postižené v Praze, Plzni, Brně, Litovli a dalších místech.